

dr. Szabó Ildikó

**Feltételes adómegállapítás a magyar és a nemzetközi
szabályozásban**

A DOKTORI ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

**Témavezető: Dr. habil Halustyik Anna, tanszékvezető egyetemi
docens**

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi kar

Doktori Iskola

Budapest, 2016

1. A kutatási feladat összefoglalása, a kutatási téma aktualitása és annak elméleti felvetései

2011 májusában kezdtem el dolgozni a Nemzetgazdasági Minisztériumban, ahol három éves adóhatósági gyakorlatot követően kizárólag egy olyan eljárás volt, amely tekintetében közvetlen tapasztalattal nem rendelkezttem, ez pedig a feltételes adómegállapítás, hiszen ez az egyetlen olyan adóigazgatási eljárás, amelyben a hatósági eljárás a minisztériumhoz tartozik. A feltételes adómegállapítási döntések előkészítése során érdeklődtem a tárgybeli tudományos munkák iránt, és meglepődve tapasztaltam, hogy a hazai adójogban még ez az eljárás tudományos igényvel nem került feldolgozásra, habár nemzetközi szinten kifejezetten kutatott témakörrel van szó.

A minisztériumi gyakorlati tapasztalataim és a tudományos érdeklődésem ösztökélt abba az irányba, hogy a kutatási témaköröm a feltételes adómegállapítás hazai és nemzetközi szabályozásának tudományos vizsgálata legyen, amely tekintetében utólagos is köszönöm témavezetőm Dr. Halustyik Anna támogató bátorítását.

A feltételes adómegállapítással kapcsolatos kutatásom kezdetén volt olyan, aki kérdésként tette fel, hogy ebben az eljárásban, akkor nem kell adót fizetni, amely számomra jelzés értékű volt abból a szempontból, hogy a témakör valóban újszerű, és azt indokolt a hazai jogi tudományterületen is megjeleníteni. Azonban a feltételes adómegállapítás hibás elnevezése is ehhez a felértéshez vezethetett, hiszen itt valójában nem egy feltételhez, a törvényi szabályozástól eltérő eljárásrendről van szó, azaz nem adómentességről vagy adókedvezményről, hanem arról a kérelmező által előadott tényállásra (mint feltételekre) a hatóság megállapítja az adókötelezettséget. A feltételes adómegállapítás hazai megtévesztő elnevezése mellett az angol elnevezés sem találó: Advance Tax Ruling / Binding Ruling. Egyik sem fejezi ki a fentiekben bemutatott eljárás valós tartalmát.

Mindezek alapján a feltételes adómegállapítási eljárásra vonatkozó kutatásom középpontjában az alábbi hipotézisek állnak:

1. Az adómegállapítás jogtörténeti fejlődésének fázisai az önadózás rendszerének kialakulásához vezetnek, amelynek szoros következménye a feltételes adómegállapítás jogintézményének bevezetése.
- 2. A feltételes adómegállapítás a közteherviselés teljesítését elősegítő eszköz.**
- 3. A feltételes adómegállapítási eljárás speciális közigazgatási hatósági eljárásnak vagy inkább valamilyen jogértelmezési aktusnak tekinthető.**
- 4. A feltételes adómegállapítás az adóigazgatási eljárásban megjelenő adómegállapítások között is egy speciális eljárás, amelynek hazai fejlődése 2012-től a magyar igényekhez és a nemzetközi trendekhez igazodott.**
- 5. A feltételes adómegállapítás képes egy jövőbeni beruházás számára jogbiztonságot teremteni, és ezzel jogi eszköz útján ösztönözni a beruházásokat.**
6. A feltételes adómegállapítás adóamnesztiává válik-e a rendeltetésszerű joggyakorlás elvének széleskörű érvényre juttatása nélkül.
7. A feltételes adómegállapítással szemben nem szükséges jogorvoslati lehetőséget biztosítani.
8. Nem kizárólag a jogerős feltételes adómegállapítás alkalmazható.

A hipotézisek alátámasztása során a feltételes adómegállapítás hazai és nemzetközi szabályozását is ismertetem, és több esetben különböző szempontrendszer alapján osztályozom.

A kutatás során szükségszerűen megfogalmazódnak olyan javaslatok, amelyek alapján a hazai szabályozás teljesebb, pontosabb, ügyfélbarátabbá válhat. A dolgozat keretében ezek kifejtése is céлом.

Mindezek alapján öt központi kérdés áll a kutatásaim fókuszrendszerében:

- (i) A feltételes adómegállapítás kapcsolata az adóhatósági adómegállapítást felváltó önadózással.
- (ii) Az alkotmányos kötelezettségek között megjelenő közteherviselés teljesítését elősegítheti a feltételes adómegállapítás.
- (iii) A közigazgatás általános hatósági eljárásai között elhelyezhető-e a feltételes adómegállapítási eljárás.
- (iv) Az adóigazgatási eljárás (adómegállapítás) általános jellemvonásai megjelennek-e a feltételes adómegállapítási eljárásban.

- (v) Egy jövőbeni beruházás számára képes a feltételes adómegállapítás jogbiztonságot teremteni.

E dolgozat keretében kívánok a fenti célkitűzésekhez kapcsolódó kutatásomat és annak eredményeit bemutatni. A dolgozat fejezetei az alábbi témakörök szerint épülnek fel.

A feltételes adómegállapítási eljárás vonatkozásában sem elkerülhető, hogy a jogtörténeti gyökereket feltárjuk, így az *1. fejezet* az eljárás kialakulásának folyamatát mutatja be nagyvonalakban, amely természetesen szorosan kapcsolódik az adómegállapítás általános jogtörténeti fejlődéséhez.

A dolgozat *2. fejezetében* a közteherviselés alkotmányos kötelezettséget vizsgálom, és hogy annak teljesítését, azaz az adókötelezettségek felismerését, megvalósítását hogyan tudja a feltételes adómegállapítás támogatni.

A *3. fejezet* a feltételes adómegállapítást a közigazgatási hatósági eljárások között helyezi el, vizsgálva az általános közigazgatási eljárásra vonatkozó rendelkezéseket, és hogy azok mind a hazai, mind a nemzetközi feltételes adómegállapítási szabályozás tekintetében hogyan viszonyulnak egymáshoz. E fejezetet abból az okból is kiemelten fontosnak tartom, hogy a feltételes adómegállapítási eljárás helyét meg tudjuk határozni a jogrendszerben, de egyidejűleg fontos, hogy a vizsgált eljárást elkülönítsük a hatósági jogértelmezési aktusoktól.

Miután a feltételes adómegállapítást beillesztettük a közigazgatási hatósági eljárások közé, az adóigazgatási, de szűkebb értelemben az adómegállapítások tekintetében is meg kell határoznunk jellemvonásait, amelyre vonatkozó kutatásom eredményeit a *4. fejezet* tartalmazza.

Az első négy fejezet központi kérdése, hogy az eljárást elhelyezzük a mai magyar jogrendszerben, azonban a nemzetközi eltérő vonásokra is figyelemmel legyünk. Mindezek alapján ezen fejezeteket a feltételes adómegállapítási eljárást általánosan leíró fejezeteknek is tekinthetjük.

Az *5. fejezetben* a feltételes adómegállapítás bevezetésének célzatait vizsgálom, amely közül kiemelkedik a jogbiztonság és a beruházás-ösztönzési célzat, amelyeket nemzetközi kitekintésben is áttekintek.

A feltételes adómegállapítási eljárás folyamatát a rendeltetésszerű joggyakorlás elve szemszögéből vizsgálom a *6. fejezetben*, hiszen egy jövőbeli ügylet bemutatásakor elengedhetetlen, hogy érvényesüljön a dolog természetéhez kapcsolódó adózás, azaz – főszabály szerint – az ügylet nem irányulhat adóelkerülésre, adókijátszásra.

Kutatási kérdéseim között szerepel, hogy a feltételes adómegállapítás tekintetében is érvényesülnie kell-e a jogorvoslathoz való jognak. E témakörre vonatkozó kutatásaim eredményeit a *7. fejezetben* tekintetek át oly módon, hogy nemzetközi minták közé ágyazva szemléltetem a hazai tapasztalatokat.

A *8. fejezet* központi kérdése, hogy a feltételes adómegállapításban szereplő ügylet tekintetében az adójogszabályok hogyan alkalmazhatóak, mikor jelenik meg egy ügylet tekintetében a kötőerő, illetve a jogerő, és ezen fogalmak együtt hogyan értelmezhetőek.

A feltételes adómegállapítási eljárás folyamatára vonatkozó kutatásaim eredményeit bemutató négy (5-8.) fejezet alapján átfogó képet kaphatunk ezen eljárás hazai és nemzetközi szabályozásáról.

Az általános (eljárás jogrendszerbeli elhelyezése) és különös (eljárás egyes elemeinek vizsgálata) kutatási eredmények összegzése alapján lehetőségem nyílik arra, hogy a kezdeti hipotéziseket alátámasszam vagy cáfoljam, illetve a jogi szabályozás tekintetében javaslatokat fogalmazzak meg. A kutatási eredmények következtében egyrészt általános formában kidolgoztam egy uniós direktívát és annak tartalmát, másrészt a feltételes adómegállapítás hazai szabályozása vonatkozásában 12 jogszabály-módosítási javaslatot fogalmaztam meg.

2. A kutatás módszertana

A kutatásom módszertanára az összehasonlító jog módszertanát¹ választottam, amelynek fogalmát Varga Csaba által megfogalmazott tartalommal használom: az összehasonlító jogi kultúra keresi „azt a megkülönböztető szellemiséget, amelyik eltérő intézményesedés, fogalmi pályák s technikák, olykor eltérő szolgáltatások eltérő igénybevétele mellett is a jogi berendezkedéseket gyakran egymáshoz hasonlítható hatásfokkal és érdemi befolyással tudja működtetni.”² E módszertan lehetőséget ad arra, hogy „saját kultúránkat egy másik kultúra mintáival egybevehetjük.”³

Petrétei József kutatásai szerint „a jog-összehasonlítás azonban nem napjainkban keletkezett, sőt gazdag történelmi fejlődést tudhat maga mögött. (...) Az összehasonlító jogtudomány a XIX. század végén jött létre, amikor a jog-összehasonlítás elméletének művelői nem csak különböző jogi megoldásokat hasonlítottak össze, hanem elmélettel, ideológiával és rendszerrel is ellátták ezt a tevékenységet. E tudományág első virágkora a XX. század elejére tehető, amikor a Jog-összehasonlítással foglalkozók célként a jogegységesítést – és végső soron az egységes „világjog” kialakítását – tűzték maguk elé. A jog-összehasonlítás fejlődése azonban – a gyakorlatban való használhatóság igényére tekintettel – nem választható el a nemzetközi viszonyok alakulásától, az egyes államok közötti együttműködés kérdésétől. A világháborúk és következményeik, a nemzetközi kapcsolatok változása, az egyes államok közötti politikai-ideológiai együttműködések vagy szembenállások, a külkereskedelem, a pénz és tőke, a személyek, áruk és más javak mozgásának szabadsága vagy ennek hiánya, a kulturális, vallási és nemzetiségi különbségek és ellentétek stb. mind-mind determináló hatást gyakorolnak a jog-összehasonlítás alkalmazhatóságára és felhasználhatóságára vonatkozóan is.”⁴

¹ Marciano, Davide (2008): Gondolatok a jog összehasonlító tanulmányozásáról. Európai jog, 2008. (8. évf.) 6. sz. p. 23-30.

² Varga Csaba (2000): Jogi kultúrák – összehasonlító megvilágításban. In: Varga Csaba (szerk.): Összehasonlító jogi kultúrák. Osiris Kiadó. Budapest. p. XVII.

³ Varga Csaba (2000): Jogi kultúrák – összehasonlító megvilágításban. In: Varga Csaba (szerk.): Összehasonlító jogi kultúrák. Osiris Kiadó. Budapest. p. IX.

⁴ Petrétei József (2004): Jog-összehasonlítás és összehasonlító alkotmányjog. Jura, 2004. (10. évf.) 2. sz. p. 107-114.

Ennek a módszertannak a keretein belül vizsgálom a feltételes adómegállapítás jogintézményét oly módon, hogy a hazai és a nemzetközi szabályozás megismerése után⁵ a feltételes adómegállapítás jogintézményét lecsupaszítva is bemutatom. Ezek a lecsupaszított elemek jelennek meg abban a javaslatomban, amely – a jogharmonizáció⁶ keretében – az uniós irányelvi szabályozás egy lehetséges elemeit meghatározza.

Az összehasonlító jog⁷ ugyanakkor ösztökél is abba az irányba, hogy az egyes jogi kultúrák szabályozási vetülete alapján csoportokat képezzünk. „Osztályozásunk különféle megfontolásokra épülhet: olyanokra, amik a történelmi fejlődést, gyökereiket, megalapozó eszméiket, háttérben megbúvó ideológiákat, a bennük működtetett eszközöket, technikákat, a funkcionálásuk során feltételezett érzékenységet, jártasságot, hosszú távon betöltött politikai szerepeket, avagy a végső soron megmutatkozó szociológiai funkciókat tartják elsődlegesen szem előtt.”⁸ Az osztályozás ezen módszerével kutatásaim eredménye alapján igyekeztem élni, és amennyiben lehetett az egyes országok gyakorlatát a feltételes adómegállapítás tekintetében különböző szempontrendszer alapján osztályoztam.

Azonban figyelemmel kell arra lennünk, hogy az összehasonlító jog módszertanának alkalmazása esetén szükségszerűen más országok gyakorlatát saját kultúránkon keresztül vizsgáljuk, ahhoz hasonlítjuk. Itt is meg kell említenünk, hogy ebből kifolyólag kutatásomban is jelen van a „kultúrától függőség”⁹ jelensége.

Mindezek alapján az összehasonlító jogi módszertanra esett a választásom abból a célból is, hogy ezen módszertan alapján elhelyezhessem hazai szabályozásunkat a nemzetközi szabályozások típusai között, amellyel egyben lehetőségem nyílt arra, hogy a jogintézmény tekintetében vizsgáljam az egyes fejlődési irányokat. Továbbá áttekintsem, hogy ezen irányok közül mely alkalmas leginkább arra, hogy a hazai igényeket megfelelően szolgálja.

⁵ Varga Csaba (2002): A jog mint folyamat. Szent István Társulat. Budapest. p. 403-404.

⁶ Kecskés László: EK-jog és jogharmonizáció. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest 1999. p. 103–104.

⁷ Visegrády Antal (2007): Összehasonlító jog globális kontextusban. Jogtudományi közlöny, 2007. (62. évf.) 6. sz. p. 291-293.

⁸ Varga Csaba (2000): Jogi kultúrák – összehasonlító megvilágításban. In: Varga Csaba (szerk.): Összehasonlító jogi kultúrák. Osiris Kiadó. Budapest. p. X.

⁹ Varga Csaba (2002): Előadások a jogi gondolkodás paradigmáiról. Szent István Társulat. Budapest. p. 148-152.

Az egyes országokban kialakuló szabályozási gyakorlat tekintetében utalni kell arra is, hogy a feltételes adómegállapítási jogintézmény tekintetében is megerősíthető az az álláspont, hogy a jogi környezet mellett a kreatív emberi tényező sem elhanyagolható.

Az összehasonlító jog módszertana alapján végzett kutatásaim eredményeit pedig a 3. fejezetben összegzem.

3. A kutatás eredményei

A feltételes adómegállapítás hazai és nemzetközi szabályozására vonatkozó kutatásom lezárásaként összegzem eddigi eredményeimet, amelynek alapján a kutatás elején meghatározott hipotéziseim vonatkozásában annak eredményeit mutatom be. Mindez pedig alapot ad arra, hogy javaslatot fogalmazzak meg egy uniós irányelv rendelkezéseinek körére a feltételes adómegállapítás tekintetében, valamint a hazai szabályozás vonatkozásában is a rendelkezések felülvizsgálatához nyújtsak pár támpontot jogszabály-módosítási javaslatok útján.

3.1. Alátámasztott megállapítások a hipotézisek alapján

A dolgozatban a feltételes adómegállapításra vonatkozó kutatásaimat összegeztem, és a dolgozat bevezetésében meghatározott hipotéziseimet a kutatási eredmények felvázolása során igazoltam.

1. hipotézis

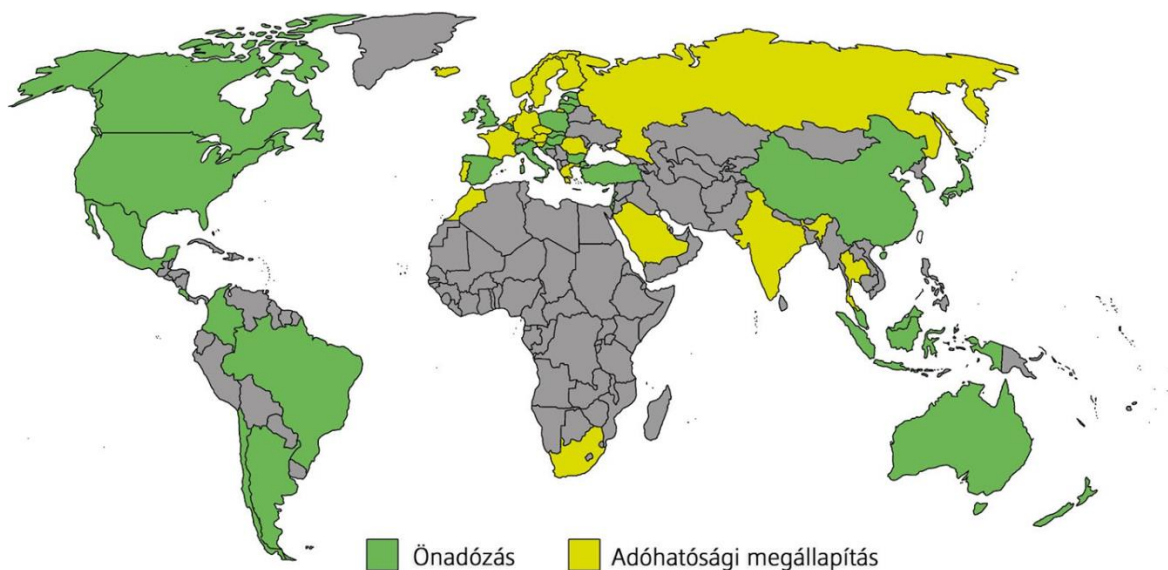
Az első hipotézisem arra vonatkozott, hogy *az adómegállapítás jogtörténeti fejlődésének fázisai az önadózás rendszerének kialakulásához vezetnek, amelynek szoros következménye a feltételes adómegállapítás jogintézményének bevezetése (1. hipotézis)*. A hipotézis első felének igazolása érdekében az alábbi jogtörténeti fázisokat határoltam el az adómegállapítás fejlődése tekintetében:

1. fázis: az őskori és az ókori adómegállapítás főszabály szerint az állam bevételi igényeihez igazodott, és az elvárt bevételek alapján a megtermelt javak arányában került sor az adónak a megállapítására és a megfizetésére;
2. fázis: a középkori (feudális) adómegállapítás az állam bevételi igényeihez igazodott, és az uralkodó által elvárt bevételeket a nemesség ajánlotta meg, amely adóbevételeket a nemesség a jobbágyok által megtermelt javak arányában egyéniesítve állapított meg és szedett be;
3. fázis: az abszolutista adómegállapítás szerint az uralkodó által felállított adóhivatal állapítja meg az adót és szedi be azt;

4. fázis: a polgári adómegállapítás keretében az adózó önadózás keretében kell, hogy az adómegállapítási kötelezettségének eleget tegyen.

Az ábra is azt támasztja alá, hogy világ viszonylatban is – főszabály szerint – az önadózás elve érvényesül, azonban vannak kivételek, ahol jelenleg is az adóhatóság állapítja meg az adót.

Az önadózás és az adóhatósági adómegállapítás rendszere világ viszonylatban

Forrás: saját szerkesztés.

Az önadózás rendszere azonban ahhoz is vezet, hogy az adózó számára nehézséget okoz az adókötelezettség felismerése és helyes megállapítása, amely tekintetében a feltételes adómegállapítás jogintézményének bevezetése az adózók jogszerű eljárása érdekében célszerű.

2. hipotézis

A második hipotézis szerint *a feltételes adómegállapítás a közteherviselés teljesítését elősegítő eszköz (2. hipotézis)*. A kutatásaim alapján mind a magyar, mind a nemzetközi alkotmányjogi szabályozás – különböző formákban, de – tartalmaz a közteherviselési kötelezettségre vonatkozó előírást. A közteherviselés kötelezettsége tartalma úgy határozható meg, hogy mindenkinek részt kell venni a közös terhek viselésében. A feltételes adómegállapítás egy olyan jogintézménye, amely képes a közteherviselés kötelezettségét azáltal elősegíteni, hogy egy ügylet tranzakció tekintetében kiszámítható adójogi környezetet teremt, és hatósági döntésbe foglalja az ügyletre vonatkozó adókötelezettségeket, így az adókötelezettség (a közteherviselésben való részvétel)

teljesíthetővé válik minden adózó számára. Ennek következtében levonhatjuk azt a következtetést, hogy amennyiben mindenkit köteles a közteherviselésben részt venni, akkor az annak teljesítését elősegítő jogintézményt a feltételes adómegállapítást is elérhetővé kell tenni mindenki számára.

3. hipotézis

A harmadik hipotézis azt tartalmazta, hogy *a feltételes adómegállapítási eljárás speciális közigazgatási hatósági eljárásnak vagy inkább valamilyen jogértelmezési aktusnak tekinthető (3. hipotézis).*

Kutatásaim eredményei szerint a feltételes adómegállapítás tekintetében a közigazgatási hatósági eljárásnak az alapelveire, az ügyfélre, a hatóságra, a joghatóságra, a hatáskörre, az illetékességre, az elsőfokú eljárásra, a döntésre vonatkozó rendelkezései – főszabály szerint – alkalmazhatóak.

Az Európai Unió tagállamaiban a feltételes adómegállapítást elbíráló hatóságok

Forrás: Saját szerkesztés.

A feltételes adómegállapítást elbíráló hatóság tekintetében az Európai Unió tagállamainak többségében az adóhatóság jár el, azaz a magyar szabályozási gyakorlat alkalmazása ritka. (Magyarországon a feltételes adómegállapítás iránti kérelmet az adópolitikáért felelős miniszter bírálja el, akinek hatáskörét jelenleg a nemzetgazdasági miniszter gyakorolja.)

Továbbá kijelenthető, hogy a feltételes adómegállapítás egy jövőbeli ügyletre vonatkozó hatósági jogértelmezés, de a jogértelmezést szolgáló hatósági aktusoknál többlet ügyféli, adózói garanciákat (például a jogorvoslathoz való jog) tartalmaz mint közigazgatási hatósági döntés.

A feltételes adómegállapítás hazai és a nemzetközi szabályozására vonatkozó kutatásaim alapján igazolását nyert, hogy a feltételes adómegállapítás egy közhatalmi, deklaratív hatályú jogi aktussal záruló közigazgatási hatósági eljárás, amely egyben egy speciális hatósági jogértelmezést szolgáló aktus.

4. hipotézis

A negyedik hipotézis arra vonatkozott, hogy *a feltételes adómegállapítás az adóigazgatási eljárásban megjelenő adómegállapítások között is egy speciális eljárás, amelynek hazai fejlődése 2012-től a magyar igényekhez és a nemzetközi trendekhez igazodott (4. hipotézis).*

Kutatásaim alapján igazolást nyert, hogy a feltételes adómegállapítás minden adómegállapítás tekintetében bír azonos jellemvonással, de mégis eltérő, önálló jogintézményről van szó.

- Az *önadózás* vonatkozásában meg kell jegyezni, hogy annak keretében az adózó maga ismeri fel adókötelezettségét, valamint köteles annak teljesítésére. Az önadózásról kijelenthető, hogy jelentős teher az adózók számára, hiszen ezzel az adókötelezettség léte és annak teljesítése is egyedül az adózóra hárul. Ezzel szemben a feltételes adómegállapítás abban nyújt tájékoztatást, hogy egy ügylet esetén milyen adókötelezettségek merülnek fel.
- A *kifizetői, munkáltatói adólevonás és a munkáltatói adómegállapítás* keretében az adózó azon kötelezettsége, hogy felismerje az adótörvényekben szereplő kötelezettségét a kifizetőre, munkáltatóra hárul. Ugyanakkor mind az adózó, mind a kifizető, munkáltató tekintetében a feltételes adómegállapítás lehetőséget biztosít arra, hogy a konkrét tényállás alapján megállapításra kerüljön az adókötelezettség köre oly módon, hogy attól

egy adóhatósági ellenőrzés során sem térhet el az adóhatóság, amely garanciát jelent a tényállás tekintetében.

- Az *adóbeszedés* a jogtörténeti fejlődésből itt maradt csökevény, amelyben az adókötelezettség felismerését és az ahhoz kapcsolódó adminisztratív teendőket más szereplő látja el az adózó helyett. A feltételes adómegállapítás ettől jelentősen eltér, hiszen a feltételes adómegállapítási eljárásban a tényálláshoz kapcsolódó adójogszabályokban lévő kötelezettségek ismertetésén túl, más nem szerepel, így adókötelezettség vagy adminisztratív teendő átvállalása sem merül fel.
- Az *adóhatósági adómegállapítás* és a feltételes adómegállapítás közös vonása, hogy egy hatóság részéről kerül sor az adókötelezettség felismerésére, nem pedig az adózó oldaláról.

Mindezek alapján az adómegállapítások típusai tekintetében a feltételes adómegállapítás egy speciális típus.

Az adómegállapításra kötelezett személyi kör, illetve az adómegállapítás módja és formája

Az adómegállapításra kötelezett	Az adómegállapítás módja	Adómegállapítás formája
Adózó	Önadózás	Bevallás
Kifizető, munkáltató	Adólevonás	
Adóbeszedésre kötelezett	Adóbeszedés	
Adóhatóság	Bevallás alapján kivetéssel	Közigazgatási döntés (határozat)
	Kiszabással	
	Utólagos adómegállapítással	
Adópolitikáért felelős miniszter	Feltételes adómegállapítás	

Forrás: Saját szerkesztés.

Továbbá megállapítást nyert, hogy a feltételes adómegállapítás magyar fejlődése négy egymástól jól elhatárolható fázisba sorolható. A hazai jogfejlődés tekintetében 2012-től jelenős változás

következett be. 2012-től a feltételes adómegállapítás szabályozása módosult és kiegészült a hazai igények alapján, amelyet alátámaszt az alábbi jogintézmények bevezetése:

- tartós feltételes adómegállapítás,
- sürgősségi eljárás,
- adóhatóság bekapcsolása az eljárásba,
- feltételes adómegállapítás adózóra való leszűkítése,
- kutatás-fejlesztési tevékenység tekintetében szakhatósági minősítése beszerzésének előírása,
- jövőbeni ügyletnek nem minősülő ügylet bevezetése és
- a feltételes adómegállapítás alkalmazhatóságának bevezetése.

A nemzetközi trendek érvényesítése is megjelenik 2012-től, amelyet a következő tárgykörökben való módosítás támaszt alá: egyszerűsítés (díj, határidő), jogorvoslat, személyes konzultáció és időintervallum bevezetése a feltételes adómegállapítás alkalmazhatósága, kötőereje tekintetében.

5. hipotézis

Az ötödik hipotézisem szerint a feltételes adómegállapítás képes egy jövőbeni beruházás számára jogbiztonságot teremteni, és ezzel jogi eszköz útján ösztönözni a beruházásokat (5. hipotézis).

Kutatásaim alapján megállapítom, hogy a feltételes adómegállapítás bevezetésekor minden vizsgált országban megjelent a jogbiztonság szempontja, azaz hogy a feltételes adómegállapítás képes adójogi értelemben kiszámítható környezetet teremteni, ezzel a hipotézis egyik fele alátámasztásra került: a feltételes adómegállapítás képes egy jövőbeni beruházás számára jogbiztonságot teremteni.

Magyarországon a beruházás ösztönzés eszközrendszerének alakulás alapján megállapítottam, hogy 1990-ben konkrét a költségvetést terhelő adókedvezmények voltak a beruházás ösztönzés eszközei, azonban ezek a „hard” beruházás ösztönzési eszközök jelentős költségvetési bevétel kiesést okoztak. Ennek következtében 1995-1996 között olyan „soft” beruházás ösztönzési eszköz bevezetése vált szükségessé, amely képes Magyarországra vonni a beruházásokat, de költségvetési bevétel kiesést nem jelent. Ezen cél keretében került bevezetésre a feltételes adómegállapítás jogintézménye 1996. január 1-jével, amely „soft” eszközként képes arra, hogy a

beruházásokat egy ország magához vonja, de az ne járjon együtt a költségvetési bevételek csökkenésével.

Mindezek alapján álláspontom szerint a feltételes adómegállapításra, mint beruházás ösztönző eszközre abból a szempontból indokolt felhívni a figyelmet, hogy az képes pozitívan hozzájárulni a beruházások számára fontos kiszámítható környezet megteremtéséhez, valamint ezzel a beruházások által megtermelt jövedelem adóztatását is lehetővé teszi.

6. hipotézis

A hatodik hipotézis arra vonatkozott, hogy *a feltételes adómegállapítás adóamnesztiává válik-e a rendeltetésszerű joggyakorlás elvének széleskörű érvényre juttatása nélkül (6. hipotézis).*

A rendeltetésszerű joggyakorlás elve napjainkra – a jogtörténeti, magánjogi, munkajogi, közigazgatási eljárásjogi fejlődés után – az adójogban kiemelt szerepet tölt be, és hatással van a feltételes adómegállapítási kérelem elbírására is. Az elv természetéből fakadóan az adózói jogok gyakorlásának és a kötelezettségek teljesítésének módja, eljárása nem térhet el az adóztatás alá vont ügylet valódi tartalmától, így álláspontom szerint feltételes adómegállapítási eljárás keretében sem erősíthető meg olyan adókötelezettségre vagy annak hiányára vonatkozó megállapítás, amely ennek ellent mond, azaz adókijátszáshoz, adóelkerüléshez vezet.

Ha a feltételes adómegállapítás kiadmányozására tisztességtelen módon kerül sor, illetve a kérelemben bemutatott ügylet az adójogszabályok kijátszására irányul, akkor a feltételes adómegállapítás nem alkalmazható. Ezt támasztja alá, hogy kutatásaim alapján a jogalkotó minden országban arra törekszik, hogy a rendeltetésszerű joggyakorlás elve beépüljön a teljes eljárási folyamatba. Hiszen ha ezt az elvet figyelmen kívül hagyjuk, vagy nem érvényesítjük maradéktalanul az eljárás során, akkor az adóamnesztiához is vezethet.

Ehhez kapcsolódóan meg kell jegyezni, hogy én nem tekintem rendeltetésszerű joggyakorlásnak azt az adózói magatartást, amelyben egy ügylet célja az adótörvényben foglalt rendelkezések megkerülése, vagy az adott ügylet kapcsán adó jogszabályok figyelmen kívül hagyásával, olyan jogszabályok alkalmazása, amelyek természetesen, rendeltetésük alapján nem a konkrét ügylet-re vonatkoznak.

7. hipotézis

A hetedik hipotézis azt tartalmazta, hogy *a feltételes adómegállapítással szemben nem szükséges jogorvoslati lehetőséget biztosítani (7. hipotézis).*

Kutatásaim alapján a feltételes adómegállapítás tekintetében az egyes országos eltérő jogorvoslati konstrukciót alkalmaznak:

- *Csak a közigazgatási eljárás keretében van helye jogorvoslatnak* Argentínában, Belgiumban, Észtországban, Guatemalában, Magyarországon (1996-2003 között). Ezen jogorvoslati eljárás tekintetében indokolt felhívni arra a figyelmet, hogy ha a jogorvoslati kérelmet ugyanaz a hatóság bírálja el, mint amelyik a feltételes adómegállapítást kiadományozta, akkor álláspontom szerint a jogorvoslat nem képes megfelelő hatékonyságú garanciális elemmé válni.
- *Csak bírósági felülvizsgálat keretében van helye jogorvoslatnak* Finnországban, Németországban, Svédországban, Máltán, Granadában, Mexikóban, Magyarországon (2014-től). Ezen jogorvoslat tekintetében ki kell emelni, hogy fontos garanciális elem, hogy a jogorvoslati eljárás és az alapeljárás teljes mértékben különválnak, amely álláspontom szerint egy fontos garanciális elem a jogorvoslati jog érvényesítése tekintetében.
- *Közigazgatási és bírósági eljárás keretében is előterjeszhető jogorvoslat* Dániában, Egyiptomban, Kolumbiában, Dominikai Köztársaságban, Kuvaitban. Álláspontom szerint ez a jogorvoslati konstrukció tekinthető a leginkább eredményesnek, hatékonynak, adózóbarátnak, mégis kizárólag egy európai, egy afrikai, két amerikai és egy ázsiai ország alkalmazza ezt a modellt.
- *Nem terjeszhető elő jogorvoslat* Skóciában, Malajziában, Ausztráliában, Nicaraguában, Tajvanon. Ezen országokban ugyan a jogorvoslat lehetősége kizárt, azonban minden kötelezettség nélkül egy újabb feltételes adómegállapítás iránti kérelem előterjeszhető.

Ennek alapján a hipotézis alátámasztásra került, miszerint a feltételes adómegállapítás tekintetében nem szükséges jogorvoslat lehetőségének biztosítása, azonban ennek az a feltétele, hogy korlátozás nélkül ilyen kérelem ismét előterjeszhető legyen.

A feltételes adómegállapítással szembeni jogorvoslati lehetőségek a világ országai viszonylatában

	Csak közigazgatási eljárás keretében van jogorvoslatra lehetőség	Csak bírósági eljárás keretében van jogorvoslatra lehetőség	Közigazgatási és bírósági eljárás keretében van jogorvoslatra lehetőség	Feltételes adómegállapítási eljárással szemben nincs jogorvoslatra lehetőség
Európa	Belgium	Németország	Dánia	Skócia
	Észtország	Svédország	Finnország	
	Magyarország (1996-2013)	Magyarország (2014-től)	Szlovákia	
			Málta	
Amerika	Argentína	Granada	Brazília	Nicaragua
	Guatemala	Mexikó	Kanada, Manitoba	
		Bolívia	Kanada, Ontario	
		USA, Idaho	Kanada, Québec	
			Kolumbia	
			Dominikai Köztársaság	
Ázsia			Kuvait	Malajzia
				Taiwan
Afrika			Egyiptom	
Ausztrália				Ausztrália

Forrás: Saját szerkesztés.

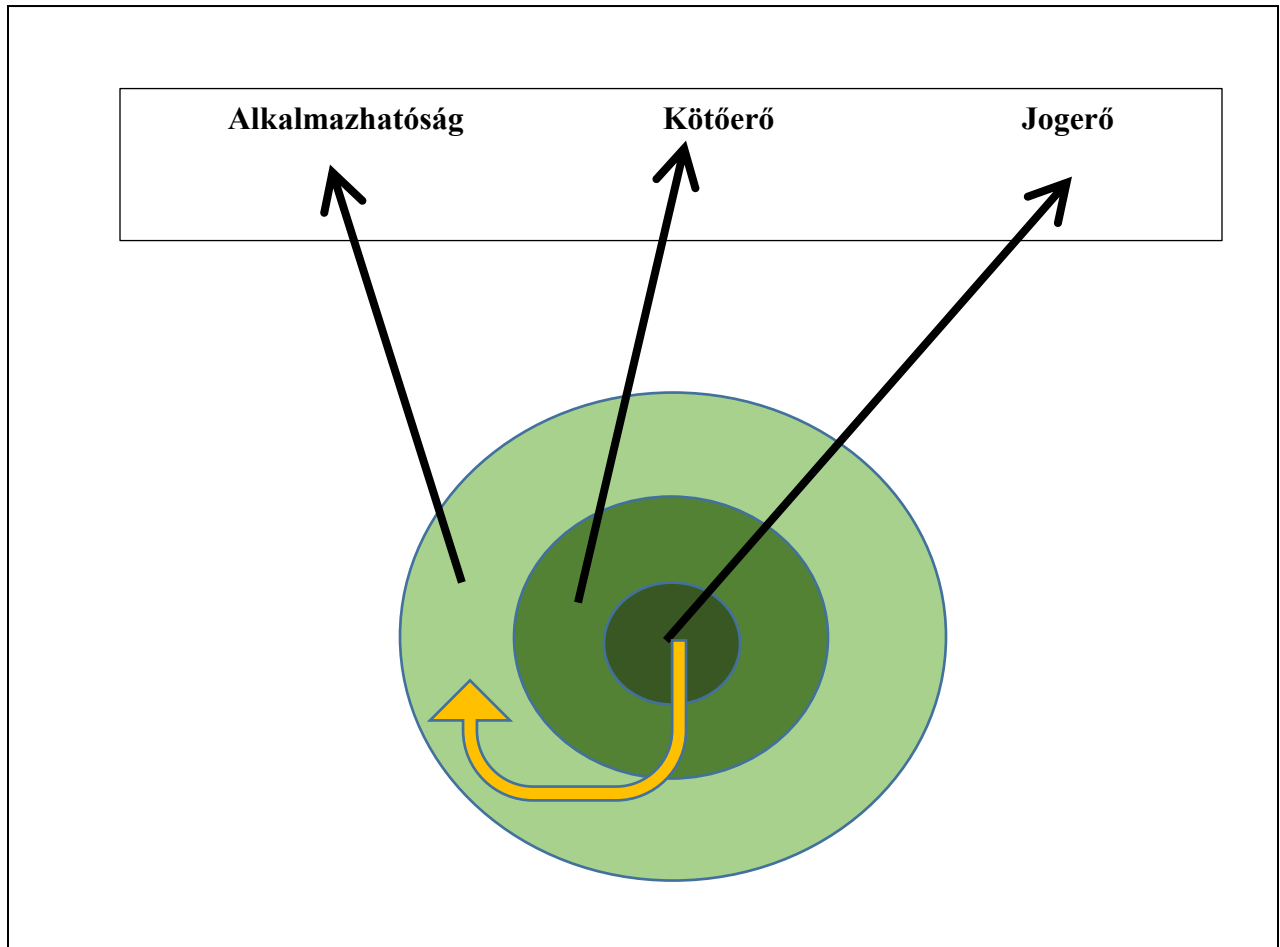
8. hipotézis

A nyolcadik hipotézis szerint *nem kizárólag a jogerős feltételes adómegállapítás alkalmazható (8. hipotézis).*

Kutatásaim alapján az alkalmazhatóság vonatkozhat általában bármely jogügyletre, hiszen van alkalmazandó adójogi rendelkezés minden ügylethez kapcsolódóan, azonban a feltételes adómegállapítással érintett ügylet tekintetében az alkalmazandó adójogi rendelkezések

megállapításhoz többlet garanciák kapcsolódnak. Ennek következtében a feltételes adómegállapítással érintett ügylet tekintetében a kérelemben bemutatott jogértelmezés – idő és tárgybeli korlátok nélkül – alkalmazható.

Az alkalmazhatóság, kötőerő, jogerő körforgása

Forrás: Saját szerkesztés.

Ugyanakkor a feltételes adómegállapításban bemutatott ügyletkez kötéőerő is kapcsolódik, amely azt jelenti, hogy a feltételes adómegállapítás az adóhatóságra változatlan tényállás mellett, az adott ügyben kötelező. Nemzetközi kutatásaim szerint a feltételes adómegállapításhoz szinte minden országban kapcsolódik kötéőerő, azonban annak szabályozása kifejezetten hektikus, különösen a kötéőerő időintervalluma vonatkozásában.

A feltételes adómegállapítás a legtöbb ország gyakorlata szerint egy közigazgatási hatósági döntéssel zárul, amely jogerőssé válik. Ez a jogerő a feltételes adómegállapításban szereplő tényállás tekintetében érvényesül, azonban – a nemzetközi gyakorlatban megjelenő főszabály szerint – ez kizárólag a kiadmányozó hatóságot és az adóhatóságot köti, de a kérelmezőt nem.

Mindezek alapján az alkalmazhatóság, a kötőerő és a jogerő között az egyes ügyletek tekintetében szabad az átjárás, azaz bármely ügylet tekintetében feltételes adómegállapítási kérelem előterjesztésére van lehetőség, de jogerős feltételes adómegállapítás tekintetében is a kérelmező megváltoztathatja a tényállást, és abban az esetben ismét csak a vonatkozó adójogi rendelkezések alkalmazhatóságáról beszélhetünk.

A fentiekben kifejtettek alátámasztják a hipotézist, amely szerint nem kizárólag a jogerős feltételes adómegállapítás alkalmazható (szélső zöld kör), hiszen a kötőerővel rendelkező feltételes adómegállapítás is alkalmazható (középső zöld kör). Továbbá a konkrét jogügylet tekintetében – feltételes adómegállapítás nélkül is – ugyanaz az adójogi jogértelmezés lesz alkalmazandó (belső zöld kör).

3.2. Javaslat az Európai Unió szintű jogharmonizációra a feltételes adómegállapítás tekintetében

Álláspontom szerint az Európai Unió tagállamai számára jelentős versenyelőnyt jelentene, ha a feltételes adómegállapításra vonatkozó szabályozás uniós szinten egységes vonásokat mutatna. Jelen kutatásom közvetlenül is rámutat arra, hogy az alábbi témakörökben a jelenlegi tagállami szabályozásokból is lehet olyan közös pontokat találni, ahol az uniós jogharmonizációnak lenne létjogosultsága.

1. A feltételes adómegállapítás szabályozása tekintetében mind a jogbiztonság, mind a beruházás ösztönzés egy fontos cél lehet, amely hozzájárulhat a közteherviselési kötelezettség teljesítésének elősegítéséhez.

2. A feltételes adómegállapítási eljárás során alkalmazandó alapelvek (törvényesség elve, jóhiszemű eljárási kötelezettség, elektronikus kapcsolattartás, rendeltetésszerű joggyakorlás).
3. Joghatóság – minden tagállam saját adótörvényei alapján adja ki a feltételes adómegállapítást.
4. Kérelem – formai követelmények egységes meghatározása (különösen az, hogy csak jövőbeli ügyletre vonatkozhat), személyes konzultáció lehetőségének biztosítása.
5. Feltételes adómegállapítási döntés az ügylet és az alkalmazandó adójogszabályok tekintetében nyilvános legyen és az adóhatóság számára kötelező erővel bírjon. (Ebben az esetben a feltételes adómegállapítást érintő uniós szintű információcsere bevezetése indokolatlan lenne.)
6. Jogorvoslat lehetőségének biztosítása a feltételes adómegállapítás tekintetében.

E témakörökben a főbb együttes szabályozást célszerű uniós szintű jogi normában megjeleníteni, de azzal a feltétellel, hogy a tagállamok ahhoz kiegészítő részletszabályokat elfogadhatnak.

3.3. De lege ferenda javaslatok

A feltételes adómegállapításra vonatkozó hazai és nemzetközi szabályozás áttekintése alapján a következő előremutató, jogszabály-módosítási javaslatokat fogalmaztam meg.

1. A feltételes adómegállapítás iránti kérelem kizárólag adótanácsadó, adószakértő, okleveles adószakértő, ügyvéd és könyvvizsgáló terjeszthet elő.

Javaslat: A feltételes adómegállapításnak a képviseltre vonatkozó szabályozása tekintetében csökkenteni kellene a bürokratikus terheket azért, hogy ez a speciális képviseleti szabály hatályon kívül helyezésre kerül tekintettel arra is, hogy ilyen szigorú előírásra nemzetközi kitekintésben nincs példa.

2. A feltételes adómegállapítási kérelem előterjesztéséhez díjfizetési kötelezettség kapcsolódik.

Javaslat: A feltételes adómegállapítás iránti kérelem díjmentesen előterjeszhető legyen, ezzel el lehet az a célt érni, hogy a feltételes adómegállapítás segítse az adózókat a közteherviselési kötelezettségük teljesítésében.

3. A közigazgatási hatósági eljárás alapelvei között szerepel, hogy az ügyfelek szabadon választhatnak az egyes eljárások tekintetében a kapcsolattartás formái közül. A magyar feltételes adómegállapítás tekintetében kizárólag papír alapon lehet az eljárás lefolytatni.

Javaslat: A magyar szabályozás is biztosítsa legalább azt a lehetőséget, hogy a feltételes adómegállapítás elektronikusan is előterjeszhető legyen.

4. A feltételes adómegállapítási kérelmet előterjesztő tekintetében kizárólag az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény szerinti adózó lehet, de külföldi illetőségű adózó csak belföldi képviselője útján terjeszthet elő ilyen irányú kérelmet.

Javaslat: Álláspontom szerint, akit Magyarországon adókötelezettség terhel, az feltételes adómegállapítás iránti kérelmet is előterjeszhet függetlenül attól, hogy külföldi vagy belföldi illetőséggel bír.

5. A feltételes adómegállapítás iránti kérelmet az adópolitikáért felelős miniszter bírálja el.

Javaslat: A feltételes adómegállapítás iránti kérelmet az állami adó- és vámhatóság bírálja el, hiszen ebben az esetben biztosítható lenne a döntés közvetlen utókövetése is.

6. Személyes konzultáció célja, hogy a feltételes adómegállapítás iránti kérelem előterjesztését megelőzően az adózó a kérelme eljárásjogi megítélése tekintetében visszaigazolást kapjon, és lehetőleg hiánypótlás nélkül lezárulhasson az eljárás.

Javaslat: Álláspontom szerint célszerű, hogy a feltételes adómegállapítás jogintézményt alkalmazó országok egészítsék ki szabályozásukat a személyes konzultáció jogintézményével.

7. A kiadmányozott feltételes adómegállapítás alkalmazására, megvalósítására jelenleg egyik hatóság sincs már figyelemmel.

Javaslat: Véleményem szerint indokolt lenne, hogy speciális ellenőrzési típus kerüljön kialakításra a feltételes adómegállapítás kapcsán, amelynek keretében a bemutatott beruházások utókövetése megvalósulna. Az új ellenőrzési típus keretében ellenőrizhetővé válna, hogy a feltételes adómegállapítás alapjául szolgáló tényállás már megvalósult-e, valamint ennek alapján a feltételes adómegállapítás kötelező-e az adóhatóságra. Ez az új ellenőrzési típus erősíthetné azt, hogy a feltételes adómegállapítás alkalmazására a hatályos törvények alapján kerüljön sor, azaz azok az adózók, amelyek adókötelezettségeik jogszerű teljesítése érdekében feltételes adómegállapítást kértek, ne kerüljenek hátrányosabb helyzetbe, mint azok, akik nem éltek a feltételes adómegállapítás lehetőségével.

8. A feltételes adómegállapításra vonatkozó miniszteri szintű részletszabályokat a feltételes adómegállapítás iránti kérelem benyújtásának, nyilvántartásának, a díj megfizetésének és visszatérítésének módjáról és részletes feltételeiről, valamint a döntési eljárás részletes szabályairól szóló 39/2006. (XII. 25.) PM rendelet, amely 2010. május 1-e óta nem módosult.

Javaslat: Célszerű lenne legalább azokat a szabályokat módosítani a miniszteri rendeletben, amelyek jelenleg ellentétesek a törvényi szintű szabályozással.

9. Magyarországon a feltételes adómegállapításban szereplő minden tény, adat, körülmény adótitoknak minősül, így azokról konkrét információval csak az érintettek rendelkezhetnek.

Javaslat: A feltételes adómegállapítások nyilvánosságra hozatala tekintetében álláspontom szerint az üzleti titok megsértése nélkül, de az adótitok figyelem kívül hagyásával a döntés rendelkező része nyilvánosságra hozható lenne, hiszen a hatályos törvényi szabályozástól a döntésben nem lehet eltérni. A feltételes adómegállapításra vonatkozó döntésre más adózó eredménnyel nem hivatkozhat. Azonban tájékoztató jellege miatt egy ilyen irányú jogszabály-módosítás nagy hatással lehet az adózás, adóigazgatási eljárások áttekinthetővé tételére.

10. A rendeltetésszerű joggyakorlás elvét jelenleg csak utaló szabállyal tartalmazza a feltételes adómegállapításra vonatkozó szabályozás.

Javaslat: A feltételes adómegállapítás során a rendeltetésszerű joggyakorlás elvének az eljárásban való teljes érvényesülése érdekében azt részletesebben kellene szabályozni például miniszteri rendeleti szinten.

11. A feltételes adómegállapítással szemben kizárólag bírósági felülvizsgálat kérhető.

Javaslat: Álláspontom szerint az adózói jogok érvényesítését jobban szolgálná, ha a közigazgatási és a bírósági eljárás keretein belül is lehetne jogorvoslással élni.

12. A feltételes adómegállapítás tekintetében az alkalmazhatóság, kötőerő, jogerő fogalma a hatályos jogszabályok alapján nem egyértelmű, azok tartalmát több jogszabály együttes értelmezéséből kell megállapítani.

Javaslat: Álláspontom szerint indokolt lenne, hogy a feltételes adómegállapítás tekintetében útmutató kerüljön kiadmányozásra, amely a jogszabályi rendelkezések értelmezését és a helyes joggyakorlat kialakulását segíthetné elő.

4. A szerző publikációi¹⁰

Dr Erdős Éva, Dr Halustyik Anna, Dr Szabó Ildikó (2016): Tax Avoidance Legislation in Hungary. pp. 1-18.

Mizsányi Attila, Dr Szabó Ildikó (2016): Tovább fejlődik az online pénztárgép rendszere. ADÓ: A PÉNZÜGYI KORMÁNYZAT LAPJA 2016/6. szám. pp. 27-32.

Dr Szabó Ildikó (2016): Az adószakmai és a vámszakmai folyószámlák integrációja. SZÁMVITEL ADÓ KÖNYVVIZSGÁLAT: SZAKMA. 2016/2. szám pp. 66-67.

Dr Szabó Ildikó (2016): A foglalkoztatotti bejelentés és újdonságai. pp. 1-3. Solon Oktatási és Konferencia Központ, <http://solon-oktatas.hu/cikkek/a-foglalkoztatotti-bejelentes-es-ujdonsagai>

Dr Szabó Ildikó (2016): Az adóregisztrációs eljárásról és az idei változásokról. SZÁMVITEL ADÓ KÖNYVVIZSGÁLAT: SZAKMA. 2016/3. szám pp. 112-114.

Dr Szabó Ildikó (2016): Az Európai Bíróság ítélete a WebMindLicenses Kft. ügyében. ELJÁRÁSJOGI SZEMLE. 2016/1. szám p. 30-38.

Dr Szabó Ildikó (2016): Az online pénztárgép műszaki tartalmának változása és új kötelezettek meghatározása. pp. 1-4. <http://solon-oktatas.hu/cikkek/az-online-penztargetep-muszaki-tartalmanak-valtozasa-es-uj-kotelezettek-meghatarozasa>

Dr Szabó Ildikó (2016): Advance Tax Ruling. In: Kékesi Tamás (szerk.): The Publications of the MultiScience - XXX. microCAD International Multidisciplinary Scientific Conference: University of Miskolc, 21-22 April, 2016. Konferencia helye, ideje: Miskolc, Magyarország, 2016.04.21-2016.04.22. Miskolc: University of Miskolc. pp. 9-17.

Dr Szabó Ildikó (2016): Online pénztárgépek - a szabályozás változásai. SZÁMVITEL ADÓ KÖNYVVIZSGÁLAT: SZAKMA. 2016/4. szám pp. 162-163.

Dr Szabó Ildikó (2016): A foglalkoztatottak bejelentésének újdonságai. ADÓ: A PÉNZÜGYI KORMÁNYZAT LAPJA. 2016/5. szám. pp. 49-55.

Dr Szabó Ildikó (2016): A feltételes adómegállapítás jogintézménye és célja. TÁRSADALOM ÉS HONVÉDELEM. 2016/4. szám pp. 63-70.

¹⁰ A doktori disszertáció témakörében megjelent publikációk **vastag betűvel** vannak szedve (összesen 15 darab).

Erdős Éva, Halustyik Anna, Szabó Ildikó (2015): Surcharges and Penalties in Tax Law. Amsterdam: IBFD, 2015. 20 p.

Petricskóné Kelemen Éva, Lipták Virág, Nagy Viktória, Kanyó Lóránd, Alpár Ákos, Szabó Ildikó (2015): Változások az adózásban. ADÓ: A PÉNZÜGYI KORMÁNYZAT LAPJA. 2016/11. szám pp. 3-12.

Dr. Szabó Ildikó (2015): A kötelező adóhatósági ellenőrzés. ADÓ: A PÉNZÜGYI KORMÁNYZAT LAPJA. 2015/11. szám pp. 67-75.

Dr. Szabó Ildikó (2015): Az ingóvégrehajtás. ADÓ: A PÉNZÜGYI KORMÁNYZAT LAPJA. 2015/10. szám pp. 33-42.

Dr. Szabó Ildikó (2015): Az adóbevallási gyakoriság. ADÓ: A PÉNZÜGYI KORMÁNYZAT LAPJA. 2015/4-5. szám pp. 82-84.

Dr. Szabó Ildikó (2015): A feltöltési kötelezettség elmulasztásának bírságolása. ADÓ: A PÉNZÜGYI KORMÁNYZAT LAPJA. 2015/12-13. szám pp. 78-80.

Dr. Szabó Ildikó (2015): Az adóvégrehajtás eszközei. ADÓ: A PÉNZÜGYI KORMÁNYZAT LAPJA. 2015/14. szám pp. 43-52.

Dr Szabó Ildikó (2015): Adatszolgáltatási kötelezettség az adóeljáráásban. ADÓ: A PÉNZÜGYI KORMÁNYZAT LAPJA. 2015/16. szám pp. 39-49.

Dr Szabó Ildikó: The right to remedies in advance tax ruling. In: Szabó Miklós (szerk.): Doktoranduszok Fóruma: Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadványa. Konferencia helye, ideje: Miskolc, Magyarország, 2014.11.20 Miskolc: Miskolci Egyetem. pp. 275-280.

Dr. Szabó Ildikó (2015): A feltételes adómegállapítás mint a jogbiztonság egyik eszköze. In: Róth Erika (szerk.): Via scientiae iuris: International Conference of PhD Students in Law. Konferencia helye, ideje: Miskolc, Magyarország, 2015.07.02-2015.07.04. Miskolc: Gazdász Elasztik Kft., pp. 397-406.

Dr. Szabó Ildikó (2015): A feltételes adó-megállapítás, mint a közteherviselési kötelezettség teljesítését elősegítő jogintézmény. In: Lajkó Dóra, Varga Norbert (szerk.): Alapelvek és alapjogok. Szeged: Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola. pp. 419-430.

Báger Gusztáv, Kelemen Rita, Kiss Norbert Tamás, dr. Szabó Ildikó (2014): Közösségi jóllét. In: Kaiser Tamás, Kis Norbert (szerk.): A Jó Állam mérhetősége: Jó Állam

- Kutatóműhely: ÁROP-2.2.21-001 „Tudásalapú Közszolgálati Előmenetel” : tanulmányok. Budapest: NKE Szolgáltató Kft., 2014. pp. 49-88.
- dr Borók Tímea, Kanyó Lóránd, dr. Szabó Ildikó (2014): A bizalmi vagyonkezelés jogintézményének adózási vonatkozásai - I. rész SZÁMVITEL ADÓ KÖNYVVIZSGÁLAT: SZAKMA. 2014/4. szám pp. 167-168.
- Dr Ildikó Szabó (2014): PROVISIONAL TAX ASSESSMENT IN HUNGARY. In: Csiszár I, Kőmíves P M (szerk.): Tavasz Szél 2014 / Spring Wind 2014 VII. kötet: agrártudomány, fizikatudomány, földtudomány, műszaki. Konferencia helye, ideje: Debrecen, Magyarország, 2014.03.21-2014.03.23. Debrecen: Doktoranduszok Országos Szövetsége. pp. 444-451.**
- Dr. Szabó Ildikó (2014): A rendeltetésszerű joggyakorlás elvének érvényesülése, rövid kitekintéssel a feltételes adómegállapítási eljárásra is. IUSTUM AEQUUM SALUTARE. 2014/3. szám pp. 143-162.**
- Dr. Szabó Ildikó (2014): A feltételes adómegállapítás jogintézménye és annak célja. In: Kiss Dávid, Orbók Ákos (szerk.): A haza szolgálatában 2014 konferencia rezümékötet. Konferencia helye, ideje: Budapest, Magyarország, 2014.10.31 Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem. p. 86.**
- Dr. Szabó Ildikó (2014): The body of law of the conditional tax assessment and its purpose. In: Kiss Dávid, Orbók Ákos (szerk.): A haza szolgálatában 2014 konferencia rezümékötet. Konferencia helye, ideje: Budapest, Magyarország, 2014.10.31 Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem, p. 87.**
- Dr Szabó Ildikó, Szabó Tímea (2013): Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény változásai. In: Tomcsányi Erzsébet (szerk.): Adózás és Számvitel 2013. Budapest: Ecovit Kiadó. pp. 215-256.**
- Tomcsányi Erzsébet, dr Alpár Ákos, dr Bárdos Zoltán, dr Bogdány Viktor, dr Börzsöny Zsuzsanna, dr Kiss Zoltán, dr Kovács Attila, dr Laki Gábor, dr Lipták Péter, dr Lóránt Szabolcs, dr Nagy Viktória, Ozsváth Tímea, dr Szabó Ildikó, Szabó Tímea, dr Zelina Erika (2013): Adózás és Számvitel 2013. Budapest: Ecovit Kiadó.**
- dr Szabó Ildikó (2012): Adószám-felfüggesztés, -törlés. SZÁMVITEL ADÓ KÖNYVVIZSGÁLAT: SZAKMA. 2012/2. szám p. 64.

Szabó Tímea, dr Szabó Ildikó (2012): Az adózás rendje - a 2012-től hatályba lépő változások. In: Tomcsányi Erzsébet (szerk.): Adózás és Számvitel 2012. Budapest: Ecovit Kiadó. pp. 125-150.

Tomcsányi Erzsébet, dr Bogdányi Viktor, dr Borók Tímea, Demeter zsuzsanna, dr Kiss Zoltán, dr Kovács Attila, dr Kovács Tamás Sándor, dr Laki Gábor, dr Lipták Péter, dr Lóránt Szabolcs, Nagyné dr Farkas Anikó, dr Nagy Viktória, dr Szabó Ildikó, Szabó Tímea, dr Zelina Erika (2012): Adózás és Számvitel 2012. Budapest: Ecovit Kiadó.

5. A szerző konferencia előadásai¹¹

Sor-szám	Konferencia időpontja	Konferencia helyszíne	Konferencián tartott előadásom címe	Konferencia címe	Konferencia szervezője
19.	2016. április 27.	Budapest	Az online pénztárgép használat kiterjesztése és az ehhez kapcsolódó kötelezettségek	Nemzeti Adó- és Vámhivatal Országos Operatív Szakmai Értekezlet	Nemzeti Adó- és Vámhivatal
18.	2016. április 21.	Miskolc	Advance Tax Ruling	MultiScience - XXX. microCAD Nemzetközi Multidiszciplináris Tudományos Konferencia	Miskolci Egyetem
17.	2016. április 16.	Budapest	A feltételes adómegállapítás hazai és nemzetközi szabályozása	Tavaszi Szél 2016	Doktoranduszok Országos Szövetsége - Óbudai Egyetem
16.	2016. április 14.	Budapest	Az online pénztárgép használat kiterjesztése és az ehhez kapcsolódó kötelezettségek	Az online pénztárgép szabályozás változása	SOLON Oktatási és Konferencia központ

¹¹ A doktori disszertáció témakörében megjelent konferencia előadások vastag betűvel vannak szedve (összesen 10 darab).

15.	2016. január 21.	Budapest	Adózás rendje	Adózáshoz kapcsolódó jogi szabályozás változása	Magyar Könyvvizsgálói Kamara Oktatási Központ
14.	2015. december 11.	Budapest	Rendeltetésszerű joggyakorlás elve rövid kitekintéssel a feltételes adómegállapításra	Szimposium "Keresztény erkölcs és jogász etika" - miként érvényesül az etika a jogban? "In memoriam Zlinszky János"	Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Doktori Iskola
13.	2015. szeptember 4.	Budapest	Jogrendszerek közötti verseny a feltételes adómegállapítás jogintézményére vonatkozó szabályozás tekintetében	Jogrendszerek közötti verseny	Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar
12.	2015. július 3.	Miskolc	A feltételes adómegállapítás mint a jogbiztonság egyik eszköze	"Via scientiae iuris" Nemzetközi Doktorandusz Konferencia	Miskolci Egyetem
11.	2014. december 12.	Győr	Jogerő, alkalmazhatóság kérdése a feltételes adómegállapítás keretében	A jogtudomány sajátossága	Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar Állam- és Jogtudományi

					Doktori Iskola
10.	2014. december 3.	Budapest	Az adózás rendjéről szóló törvény változásai	Adókonferencia 2015	Mazars Kft és Magyar Könyvvizsgálói Kamara Oktatási Központ Kft.
9.	2014. november 20.	Miskolc	A jogorvoslathoz való jog szabályozása a feltételes adómegállapítás keretében	Doktoranduszok Fóruma	Miskolci Egyetem
8.	2014. október 31	Budapest	A feltételes adómegállapítás jogintézménye és annak célja	A haza szolgálatában	Nemzeti Közszolgálati Egyetem
7.	2014. október 17.	Budapest	Advance Tax Ruling in some European Union member countries	3rd Comparative Law Workshop - Comparative Law and EU Law	Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar
6.	2014. június 25.	Szeged	A feltételes adómegállapítás, mint a közteherviselési kötelezettség teljesítését elősegítő jogintézmény	Alapelvek és alapjogok	Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar
5.	2014.	Debrecen	A feltételes adómegállapítás	Tavaszi Szél 2014	Doktoranduszok

	március 21.		magyar szabályozása		Országos Szövetsége - Debreceni Egyetem
4.	2013. december 19.	Budapest	Adók módjára behajtható köztartozások a környezetvédelem területén	Környezetvédelem és jog	Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Doktori Iskola
3.	2012. november 30.	Budapest	Az adózás rendjének változásai	Adóváltozások 2013	HVG Szemináriumok és Konferenciák
2.	2012. január 10	Budapest	Az adózás rendjéről szóló törvény változásai 2012-ben	Adóváltozások	Magyar Vállalkozók Országos Szövetsége
1.	2011. december 10.	Székesfehérvár	Adó- és járulékváltozások 2012	Adóegyetem	Penta Unió